

Kleine monumenten (19)

Waterput met hefboom siert het oude boerenerf

Leo Nijkamp

Erve Het Slim Helmerhoekweg 45 in 1976

foto: L.Metternich

De waterput van Bentheimersteen voor de **boavenduur** (voordeur) van een boerderij was vroeger voor mens en dier onmisbaar. Invoering van de pomp met zwengel, die het water door middel van een zuiger naar boven bracht en later de komst van waterleidingnet, hebben de karakteristieke waterput met hefboom overbodig gemaakt. Bijna overal zijn zij verdwenen waardoor het landschapsschoon is geschaad.

Oorspronkelijk werden uitgeholde boomstammen als waterputten benut. Op het erve De Welmer in Twekkelo zijn in 1989 onder de waterspiegel nog resten van zo'n put aangetroffen. Deze bleken afkomstig te zijn van een eikenstam, overlangs gekloofd en na uitholling weer samengevoegd. In de put werden delen van middeleeuwse gebruiksvoorwerpen gevonden.

De toepassing van zandstenen ringen voor het bouwen van waterputten stamt uit een latere periode. Voor het putten werden eenvoudige installaties bedacht, zoals een hefboom met hangende arm waaraan de waterremmer gemakkelijk kon worden neergelaten en opgehaald. De boom was met stobbe uit de grond gehaald om, eventueel nog verzaamd met een veldkei, als tegenwicht te dienen. Maar ook het minder opvallende **puthuuske** is nog hier en daar aan te treffen. Dit bestaat uit een afdakje boven de put waaronder zich een rol bevindt met daarop de ketting, waaraan de waterremmer door middel van een zwengel kan worden neergelaten en opgehaald.